

Bruxelles, 12.3.2020.
COM(2020) 97 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU
O VANJSKOJ AKTIVNOSTI EIB-a S PRORAČUNSKIM JAMSTVOM EU-a U 2018.

1. UVOD

Mandat za vanjsko kreditiranje (ELM) Europske investicijske banke (EIB) važan je instrument s pomoću kojeg Europska unija podupire ulaganja u partnerskim zemljama. Temelji se na jamstvu iz proračunskih sredstava EU-a koje Europska komisija daje EIB-u da bi mu omogućila povećanje njegova kreditiranja izvan EU-a u svrhu potpore politikama EU-a. Jamstvom EU-a obuhvaćeni su definirani slučajevi u kojima zajmoprimci ne mogu otplatiti iznose financiranja koje duguju EIB-u. Na taj se način jamstvom EU-a povećava sposobnost EIB-a da snosi rizik ulaganja. Pravna je osnova za mandat EIB-a za vanjsko kreditiranje Odluka br. 466/2014/EU („Odluka o mandatu za vanjsko kreditiranje”)¹, koja je zadnji put izmijenjena 2018.² U slučaju da EIB aktivira jamstvo EU-a, plaćanja se vrše iz Jamstvenog fonda za vanjska djelovanja³.

Mandatom za vanjsko kreditiranje podupiru se aktivnosti EIB-a u pretpristupnim zemljama, istočnom i južnom susjedstvu, Aziji, Latinskoj Americi i Južnoj Africi, pri čemu ukupno 64 zemlje trenutno ispunjavaju uvjete za kreditiranje. U trenutnom razdoblju mandata za vanjsko kreditiranje (2014.–2020.) iz proračuna EU-a daju se jamstva za operacije financiranja EIB-a u iznosu do 32,3 milijarde EUR s obvezom pokrivanja prvih 65 % iznosa gubitaka koji se mogu pojaviti u portfelju obuhvaćenom jamstvom. Odlukom o mandatu za vanjsko kreditiranje utvrđuju se gornje granice iznosa jamstva za različite zemljopisne regije i podregije.

Komisija je nedavno objavila sveobuhvatnu evaluaciju provedbe mandata za vanjsko kreditiranje u razdoblju od sredine 2014. do kraja 2018.⁴

Ovo godišnje izvješće sadržava osnovni pregled aktivnosti EIB-a u okviru jamstva EU-a za 2018.⁵ Sadržava i sažetak operacija koje je EIB proveo bez jamstva EU-a (tj. na „vlastiti rizik”) kako bi se dobila potpuniya slika aktivnosti EIB-a u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje⁶.

2. KLJUČNI REZULTATI

EIB je 2018. odobrio operacije financiranja u vrijednosti od ukupno 5,8 milijardi EUR u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje⁷. Više od 4,46 milijardi EUR od tog iznosa odnosi se

¹ Odluka br. 466/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. kojom se dodjeljuje jamstvo EU-a Europskoj investicijskoj banci protiv gubitaka u okviru financijskih operacija kojima se podržavaju ulagački projekti izvan Unije, SL L 135, 8.5.2014., str. 1.

² Odluka o izmjeni (EU) 2018/412 od 14. ožujka 2018., SL L 76, 19.3.2018., str. 30.

³ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009 od 25. svibnja 2009. o osnivanju Jamstvenog fonda za vanjska djelovanja (Kodificirana verzija), SL L 145, 10.6.2009., str. 10., kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EU) 2018/409 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2018.

⁴ SWD(2019) 333 final i povezani dokumenti, dostupni na adresi https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_en.

⁵ Izvješće je sastavljeno u skladu sa zahtjevima utvrđenima člankom 11. Odluke o mandatu za vanjsko kreditiranje.

⁶ EIB trenutno ima četiri instrumenta na vlastiti rizik u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje, a to su Instrument za pretpristupnu pomoć (PAF), Instrument za financiranje u susjedstvu (NFF), Instrument za klimatsku politiku i okoliš (CAEF) i Instrument za strateške projekte (SPF). Posljednjim dvama instrumentima obuhvaćene su i afričke, karipske i pacifičke zemlje te prekomorske zemlje i područja država članica EU-a.

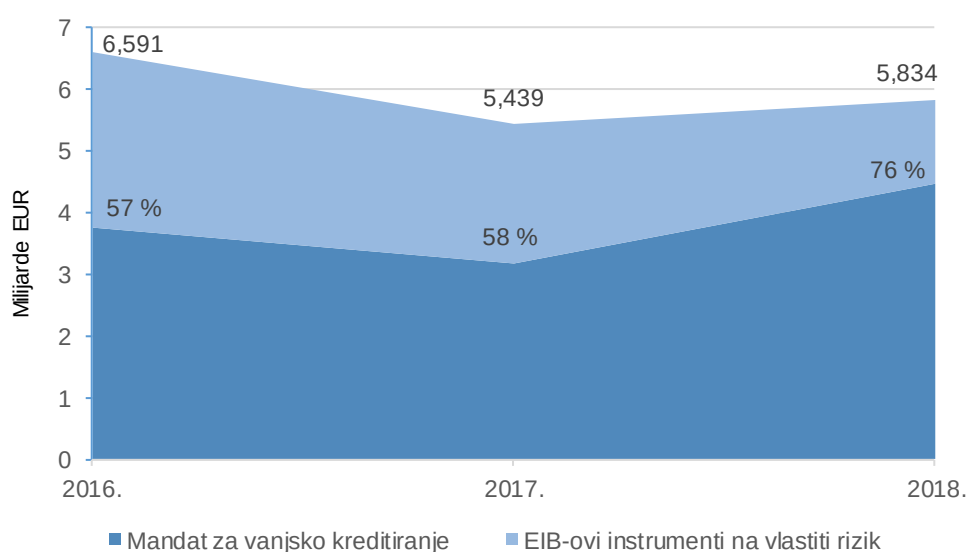
⁷ Osim toga, dvije operacije u ukupnom iznosu od 150 milijuna EUR koje su odobrene u razdoblju 2005.–2006. prenesene su tijekom 2018. u okvir mandata za vanjsko kreditiranje za razdoblje 2014.–2020. Te dvije operacije nisu uključene u preglede odobrenja iz 2018. koji su prikazani u ovom godišnjem izvješću, ali se uzimaju u obzir u pregledu kumulativne stope iskorištavanja mandata za vanjsko kreditiranje (tablica 2. u odjeljku 3.2.).

na operacije EIB-a koje su obuhvaćene jamstvom EU-a (tj. mandatom za vanjsko kreditiranje) i uključuju gotovo 50 ugovora o kreditiranju. Preostale operacije financiraju se iz EIB-ovih instrumenata na vlastiti rizik.

U usporedbi s 2017., kada su u okviru mandata za vanjsko kreditiranje odobrene operacije u iznosu od samo 3,2 milijarde EUR, iznosi za 2018. vidljivo su viši. S druge strane, iznos EIB-ovih operacija na vlastiti rizik u zemljama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje smanjio se s 2,3 milijarde EUR u 2017. na 1,4 milijarde EUR u 2018.⁸

Na grafikonu 1. prikazan je razvoj kreditiranja u okviru mandata za vanjsko kreditiranje i instrumenata na vlastiti rizik u razdoblju od 2016. do 2018. (odobreni iznosi, bez poništenih iznosa). Tijekom tog razdoblja prosječno 64 % financiranja EIB-a u tim regijama ostvarilo je korist od jamstva EU-a⁹.

Grafikon 1.: Godišnji razvoj iznosa kreditiranja EIB-a u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje

U skladu s Odlukom o mandatu za vanjsko kreditiranje priroda jamstva EU-a razlikuje se ovisno o EIB-ovoj operaciji financiranja o kojoj je riječ:

- sveobuhvatno jamstvo, koje obuhvaća i operativne i političke rizike, daje se za operacije financiranja s partnerima iz javnog sektora (obično za razvoj infrastrukture) te za zajmove EIB-a bankama ili poduzećima koji ostvaruju korist od državnog jamstva i za financiranje operacija u okviru privatnog mandata Inicijative EIB-a za jačanje otpornosti južnog susjedstva i zapadnog Balkana, koji je uspostavljen nakon preispitivanja mandata za vanjsko

⁸ Smanjenje iznosa EIB-ovih operacija na vlastiti rizik u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje u 2018. uglavnom se može pripisati usporavanju aktivnosti EIB-a u Turskoj i projektima povezanim s klimatskom politikom u Aziji, središnjoj Aziji i Latinskoj Americi, koji su bili brojniji, ali manji po veličini.

⁹ Razlike u iznosima koji su objavljeni u prethodnim izvješćima posljedica su raskidanja ugovora. Dvije operacije koje su tijekom 2018. prenesene iz prethodnih mandata u okvir mandata za vanjsko kreditiranje za razdoblje 2014.–2020. nisu uključene u grafikon.

kreditiranje u sredini programskog razdoblja iz 2018.¹⁰ Ukupan iznos operacija financiranja odobrenih 2018. u okviru mandata za vanjsko kreditiranje koje su bile obuhvaćene sveobuhvatnim jamstvom EU-a bio je 4,2 milijarde EUR ili gotovo 95 %,

- *jamstvo političkog rizika*, čiji je opseg ograničeniji, daje se za ostale operacije privatnog sektora¹¹. Njime su 2018. bile pokrivenne operacije financiranja u iznosu od 242 milijuna EUR.

Kumulativni iznos isplata u okviru mandata za vanjsko kreditiranje u razdoblju 2014.–2020. iznosio je 33 % neto odobrenih iznosa na kraju 2018. (5,8 milijardi EUR), što je povećanje u odnosu na 18 % iz 2016. i 25 % iz 2017. Isplate financiranja EIB-a odvijaju se postupno i tijekom više godina, osobito u slučaju infrastrukturnih projekata¹².

3. OPERACIJE FINANCIRANJA

3.1. PREGLED NOVIH EIB-OVIH OPERACIJA FINANCIRANJA PO CILJU

Svakom operacijom u okviru mandata za vanjsko kreditiranje doprinosi se jednom od dvaju „vertikalnih” ciljeva: (a) razvoju lokalnog privatnog sektora ili (b) razvoju socijalne i gospodarske infrastrukture. Osim toga, istim se operacijama može (djelomično ili u potpunosti) doprinositi „horizontalnim” ciljevima klimatske politike, regionalne integracije i dugoročne gospodarske otpornosti¹³.

Ukupan iznos ulaganja EIB-a koja su odobrena u okviru mandata za vanjsko kreditiranje u 2018. iznosio je 4,46 milijardi EUR. Dvjestina tog iznosa (3 milijarde EUR) podupirat će se razvoj socijalne i gospodarske infrastrukture, a preostalom trećinom razvoj lokalnog privatnog sektora, prije svega poboljšanjem pristupa financiranju za MSP-ove.

Od istog ukupnog iznosa odobrenog 2018. u okviru mandata za vanjsko kreditiranje 35 % namijenjeno je za podupiranje cilja klimatske politike, 17 % za regionalnu integraciju, a 19 % za cilj dugoročne gospodarske otpornosti (vidjeti grafikon 2.).

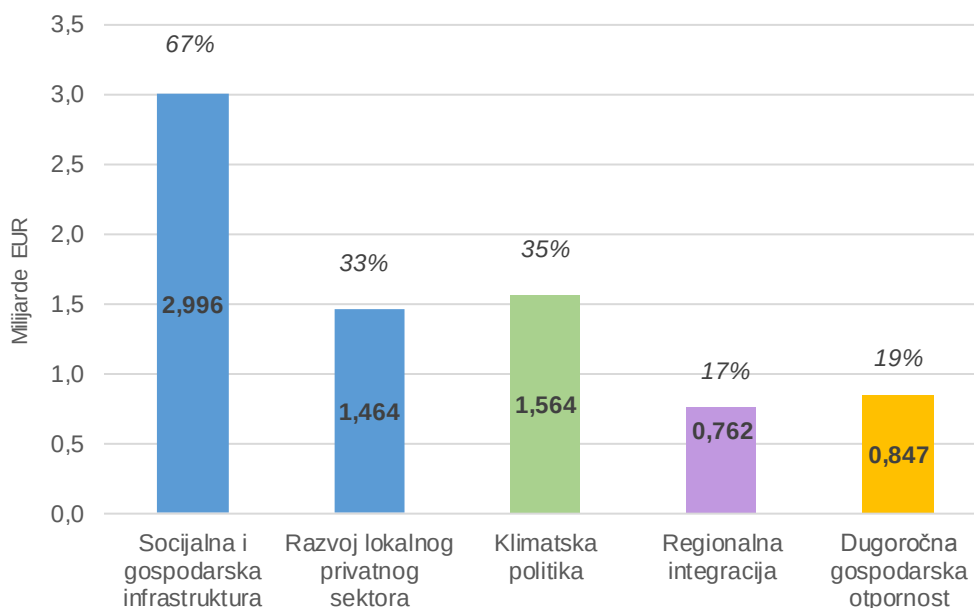
¹⁰ Sveobuhvatnim jamstvom EU-a omogućuje se EIB-u da se odrekne premije na rizik koju bi inače morao uključiti u svoju kamatnu stopu. Kao posljedica toga, partnerske zemlje ili njihove institucije/poduzeća mogu pozajmljivati novac od EIB-a uz znatno niži trošak. Za detaljnu analizu vidjeti SWD(2019) 333, str. 10.–11., 21. i 33.–37.

¹¹ Jamstvom političkog rizika pokrivaju se slučajevi neplaćanja zbog neprenošenja valute, izvlaštenja, rata ili građanskih nemira ili uskraćivanja sudske zaštite nakon povrede ugovora. Ono ne dovodi do smanjenja EIB-ove premije na rizik.

¹² Za podrobniju analizu o isplatama vidjeti nedavnu evaluaciju koju su provele službe Komisije, SWD(2019) 333, str. 28.–30.

¹³ Članak 3. Odluke o mandatu za vanjsko kreditiranje.

Grafikon 2.: Doprinos ciljevima mandata za vanjsko kreditiranje (u milijardama EUR)

Napomena: Jedan projekt može doprinositi većem broju ciljeva mandata. Ciljevi koji se odnose na klimatsku politiku, regionalnu integraciju i dugoročnu gospodarsku otpornost međusektorski su (horizontalni) ciljevi koji se primjenjuju na sve projekte, pa se stoga preklapaju s preostalim dvama ciljevima. Iznosi odobrenja za razvoj lokalnog privatnog sektora te gospodarsku i socijalnu infrastrukturu zajedno daju ukupan iznos odobrenja za tu godinu¹⁴.

Razvoj lokalnog privatnog sektora, osobito potpora MSP-ovima

EIB je 2018. odobrio 1,72 milijarde EUR operacija kojima se podupire razvoj lokalnog privatnog sektora, od čega je 1,46 milijardi EUR odobreno u okviru mandata za vanjsko kreditiranje. Velika većina tog financiranja osigurana je u obliku kreditnih linija lokalnim financijskim posrednicima (uglavnom bankama) za daljnje kreditiranje MSP-ova i poduzeća sa srednjom tržišnom kapitalizacijom. Četirima od tih kreditnih linija nastoji se osigurati financiranje za banke druge razine, konkretno u Armeniji, Libanonu, Crnoj Gori i Južnoj Africi. EIB je na vlastiti rizik odobrio i jednu novu kreditnu liniju za mikrofinanciranje u Jordanu.

Osim toga, EIB je ulagao i u fondove privatnog vlasničkog kapitala u okviru svojih instrumenata na vlastiti rizik, ponajprije u Fond za zeleni rast u južnom Sredozemlju i fond EcoEnterprises u Latinskoj Americi. Naposljetku, osigurao je i zajam za razvoj triju industrijskih zona u Libanonu i zajam ukrajinskom poduzeću koje posluje u sektorima poljoprivrede i proizvodnje energije iz biomase.

¹⁴ Operacije u iznosu od 847 milijuna EUR kojima se podupire cilj dugoročne gospodarske otpornosti uključuju i nekoliko operacija koje je EIB odobrio prije zaključenja aktualnog sporazuma o jamstvu u okviru mandata za vanjsko kreditiranje, koji su Komisija i EIB sklopili u listopadu 2018. Njihovo uključivanje u okvir cilja dugoročne gospodarske otpornosti potvrđeno je u Odluci Komisije C(2019) 2901 final od 17. travnja 2019. U nedavno objavljenoj evaluaciji mandata za vanjsko kreditiranje (SWD(2019) 333) te „prijelazne operacije” nisu uključene u statistički izračun. Ta razlika u izračunu objašnjava zašto se u evaluaciji na str. 27. navodi da je samo „10 % odobrenja iz 2018. u okviru mandata za vanjsko kreditiranje namijenjeno podupiranju cilja dugoročne gospodarske otpornosti”, dok se na grafikonu 2. ovog godišnjeg izvješća pokazuje da će se cilj otpornosti podupirati s 19 % iznosa odobrenih u okviru mandata za vanjsko kreditiranje u toj godini.

Razvoj socijalne i gospodarske infrastrukture

Odobrenja EIB-a za operacije financiranja kojima se podupire razvoj socijalne i gospodarske infrastrukture u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje 2018. su iznosila 4,12 milijardi EUR, od čega je gotovo 3 milijarde EUR obuhvaćeno jamstvom EU-a. Glavni sektori na koje se to odnosi bili su energetske i prometni sektor te sektor vode/kanalizacije.

Nova infrastrukturna ulaganja u okviru mandata za vanjsko kreditiranje uključuju modernizaciju infrastrukture za prijenos električne energije u Ukrajini, tunel ispod Bospora, cestovni koridor u Bosni i Hercegovini, modernizaciju željezničkog voznog parka u Bangladešu, obnovu mreže podzemne željeznice u Buenos Airesu i postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda u Egiptu.

U okviru svojih instrumenata na vlastiti rizik EIB je 2018. odobrio financiranje za, primjerice, razvoj solarne energije u Meksiku, gradski prijevoz u Bangaloreu i Bogoti te infrastrukturu za vodoopskrbu i odvodnju u Panami i Uzbekistanu.

Ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba njima

Zajmovima iz 2018. u iznosu od 2,5 milijarde EUR u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje poduprijet će se ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba njima, a gotovo 1,6 milijardi EUR od toga obuhvaćeno je jamstvom EU-a¹⁵. Na kraju 2018. kumulativni udio namijenjen klimatskoj politici u sadašnjem mandatu za vanjsko kreditiranje iznosio je više od 35 % neto odobrenja, čime je premašen cilj od 25 % koji je utvrđen Odlukom o mandatu za vanjsko kreditiranje.

Najveći doprinos cilju klimatske politike ostvarit će se od ulaganjâ u područja prijevoza s nižim emisijama ugljika i obnovljivih izvora energije. Prilagodba klimatskim promjenama i dalje iznosi manje od 10 % EIB-ovih financiranja povezanih s klimom u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje.

Regionalna integracija

EIB je 2018. odobrio 12 novih projekata kojima se doprinosi međusektorskom cilju regionalne integracije. Najveći je od njih Transanadolijski plinovod za prirodni plin. Ostalim operacijama koje se ubrajaju u ovu kategoriju financirat će se prometne veze (npr. željeznica od Niša do Dimitrovgada u Srbiji) ili modernizacija sustava kontrole zračnog prometa u Srbiji i Kosovu.

Inicijativa za izgradnju otpornosti (ERI)

EIB je 2016. pokrenuo Inicijativu za izgradnju otpornosti kao doprinos europskom odgovoru na problem migracija i izbjeglica¹⁶. U kontekstu preispitivanja mandata za vanjsko kreditiranje na sredini programskog razdoblja, koje je dovršeno 2018., u Odluku o mandatu za vanjsko kreditiranje uveden je dodatni cilj dugoročne gospodarske otpornosti. Osim toga, iznos od 1,4 milijarde EUR namijenjen je ulaganjima javnog sektora kojima se doprinosi cilju otpornosti te je uspostavljen posebni „privatni mandat Inicijative za izgradnju otpornosti” u vrijednosti od 2,3 milijarde EUR da bi se zajamčila ulaganja privatnog sektora kojima se podupire dugoročna gospodarska otpornost. Privatni mandat

¹⁵ U mnogim se slučajevima cilju u području klimatskih promjena doprinosi samo jednim dijelom projekta, pa se stoga samo dio ukupnog kreditiranja za taj projekt prijavljuje kao doprinos tom cilju.

¹⁶ <https://www.eib.org/en/projects/initiatives/resilience-initiative/index.htm>

Inicijative za izgradnju otpornosti poseban je jer EIB-u osigurava sveobuhvatno jamstvo koje mu omogućuje da financira operacije koje uključuju veći rizik¹⁷.

Do kraja 2018. EIB je odobrio 4,1 milijardu EUR za operacije predviđene kao odgovor na taj novi cilj mandata za vanjsko kreditiranje. Više od polovine njih kreditne su linije (uglavnom za kreditiranje MSP-ova), oko 12 % odnosi se na ulaganja u području vode ili kanalizacije, a 11 % na ulaganja u području prometa.

3.2. PREGLED FINANCIRANJA EIB-A PO REGIJAMA I SEKTORIMA

U tablici 1. prikazan je pregled iznosa financiranja sredstvima EIB-a u 2018. u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje, uključujući one s jamstvom EU-a i one koji se financiraju na temelju instrumenata na vlastiti rizik.

Tablica 1.: EIB-ove operacije financiranja odobrene 2018. u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje (umanjene za poništene iznose)

Regija (u milijunima EUR)	Operacije s jamstvom EU-a			EIB-ovi instrumenti na vlastiti rizik/sredstva trećih strana	Ukupno
	Zajedničko jamstvo	Jamstvo političkog rizika	Ukupno za mandat za vanjsko kreditiranje		
Pretpristupne zemlje	1 182	60	1 242	230	1 472
Sredozemlje	1 944	20	1 964	60	2 024
Istočno susjedstvo, Rusija	470	162	632	–	632
Azija	205	–	205	600	805
Središnja Azija	–	–	–	200	200
Latinska Amerika	347	–	347	292	639
Južna Afrika	70	–	70	–	70
Ukupno	4 218	242	4 460	1 382	5 842

EIB je 2018. odobrio zajmove u iznosu od 5,8 milijardi EUR u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje od ukupnog iznosa od 7,7 milijardi EUR za operacije izvan EU-a (uključujući zemlje ACP-a i prekomorske zemlje i područja te države članice EFTA-e). Iznos od približno 4,1 milijarde EUR odnosi se na operacije odobrene u pretpristupnim zemljama i u zemljama susjedstva (južnog i istočnog). U Aziji, središnjoj Aziji, Latinskoj Americi i Južnoj Africi odobreno je 1,7 milijardi EUR¹⁸.

¹⁷ EIB plaća EU-u za proračunsko jamstvo u okviru privatnog mandata Inicijative za izgradnju otpornosti tako što mu prosljeđuje prihode od tih operacija koji su povezani s rizicima.

¹⁸ Osim toga, kako je prethodno navedeno, dvije operacije odobrene u zemljama južnog susjedstva u ukupnom iznosu od 150 milijuna EUR koje su odobrene u razdoblju 2005.–2006. prenesene su tijekom 2018. u okvir mandata za vanjsko kreditiranje za razdoblje 2014.–2020. Te dvije operacije nisu uključene u tablicu 1. (pregled odobrenja iz 2018.), ali se računaju u tablici 2. (iskorištavanje gornjih granica iznosa jamstva u okviru mandata za vanjsko kreditiranje).

U usporedbi s 2017., ukupan iznos financiranja EIB-a u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje malo se povećao u 2018. uglavnom zbog povećanja aktivnosti na zapadnom Balkanu.

Tablica 2.: Neto odobrenja godišnje i kumulativna neto odobrenja u usporedbi s gornjim granicama iznosa jamstva u okviru mandata za vanjsko kreditiranje u razdoblju 2014.–2020. (Odluka 466/2014/EU kako je izmijenjena Odlukom (EU) 2018/412)

Regija/godina (u milijunima EUR)	2014 (2. p ol.)	2015.	2016.	2017.	2018.	Ukupno 2014. (2.p ol.) – 2018.	Gornja granica iznosa jamstva	Stopa iskorišteno sti
Pretpristupne zemlje	200	906	582	170	1 242	3 100	7 635	41 %
Sredozemlje	379	726	1 299	1 168	1 789*	5 973	11 170	53 %
<i>Privatni mandat Inicijative za izgradnju otpornosti**</i>				612	325	937	2 300	41 %
Istočno susjedstvo, Rusija	975	1 401	1 493	657	632	5 158	6 650	78 %
Azija	45	433	45	118	205	846	1 165	73 %
Središnja Azija	70	70	20	22		182	224	81 %
Latinska Amerika	219	468	319	371	347	1 725	2 694	64 %
Južna Afrika		150		50	70	270	462	58 %
Ukupno	1 888	4 154	3 758	3 168	4 610*	17 578	32 300	54 %

* uključujući dvije operacije u zemljama južnog susjedstva u iznosu od 150 milijuna EUR koje su tijekom 2018. prenesene iz prethodnih mandata u mandat za vanjsko kreditiranje za razdoblje 2014.–2020.

** Privatni mandat Inicijative za izgradnju otpornosti obuhvaća zapadni Balkan i Sredozemlje.

Kumulativna odobrenja u okviru mandata za vanjsko kreditiranje za razdoblje 2014.–2018., umanjena za poništene iznose, na kraju 2018. dosegla su iznos od približno 17,6 milijardi EUR. Kumulativna stopa iskorištenosti mandata za vanjsko kreditiranje u smislu neto odobrenja iznosila je 54 % ukupne gornje granice iznosa jamstva.

Najniža stopa iskorištenosti jamstva EU-a zabilježena je u regiji pretpristupnih zemalja. To se uglavnom objašnjava smanjenjem operacija EIB-a u Turskoj s obzirom na politička i gospodarska kretanja od 2016. Najviša stopa iskorištavanja, barem u smislu odobrenja, zabilježena je u središnjoj Aziji i istočnom susjedstvu.

Kad je riječ o privatnom mandatu Inicijative za izgradnju otpornosti, koji je uspostavljen Odlukom o izmjeni (EU) 2018/412, EIB je do kraja 2018. već iskoristio 41 % njegovih sredstava.

Kad je riječ o sektorskoj raspodjeli operacija u okviru mandata za vanjsko kreditiranje u 2018., na vrhu se ponovo nalaze kreditne linije prema lokalnim bankama koje služe kao posrednici u financiranju za razvoj privatnog sektora (33 %). Međutim, većina operacija u okviru mandata za vanjsko kreditiranje sastoji se od ulaganja u infrastrukturu, i to uglavnom u sektore prometa, energetike i vode/kanalizacije.

Tablica 3.: Sektorska raspodjela operacija financiranja EIB-a odobrenih 2018. u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje u okviru jamstva EU-a

Sektor/regija (u milijunima EUR)	Pretpristupne zemlje	Sredozemlje (južno susjedstvo)	Istočno susjedstvo i Rusija	Azija*	Latinska Amerika	Južna Afrika	Ukupno	Udio u ukupnom iznosu
Kreditne linije	260	970	155	–	–	70	1 455	33 %
Promet	746	40	132	130	102	–	1 150	26 %
Energetika	236	387	167	–	46	–	836	19 %
Voda, kanalizacija	–	438	84	75	139	–	736	17 %
Industrija	–	–	56	–	–	–	56	1 %
Urbani razvoj	–	77	–	–	24	–	101	2 %
Složena infrastruktura	–	52	–	–	–	–	52	1 %
Poljoprivreda, ribarstvo, šumarstvo	–	–	38	–	–	–	38	1 %
Kruti otpad	–	–	–	–	36	–	36	1 %
Ukupno	1 242	1 964	632	205	347	70	4 460	100 %

** Iz Azije je isključena je podregija središnja Azija, u kojoj 2018. nije odobrena nijedna operacija u okviru mandata za vanjsko kreditiranje.*

3.3. PROCIJENJENI REZULTATI OPERACIJA EIB-a

S obzirom na to da većina operacija EIB-a u okviru mandata za vanjsko kreditiranje služi za financiranje ulaganja u infrastrukturu, za čiji je dovršetak obično potrebno mnogo godina, podaci o stvarnim rezultatima i učincima ostvarenima uz potporu proračunskog jamstva EU-a obično postaju dostupni sa znatnim vremenskim odmakom.

EIB očekivani učinak svojih operacija financiranja procjenjuje s pomoću „okvira za mjerenje rezultata” (ReM), koji je uveden 2012. U fazi procjene utvrđuju se pokazatelji rezultata s polaznim i ciljanim vrijednostima s pomoću kojih se prognoziraju očekivani gospodarski, socijalni i ekološki ishodi. Postizanje tih mjerila učinka prati se tijekom cijelog trajanja projekta, a izvješće o tome podnosi se na kraju dviju ključnih etapa: po završetku projekta i tri godine nakon završetka projekta („nakon završetka”) za izravna financiranja; na kraju razdoblja ulaganja i na kraju životnog vijeka fondova privatnog kapitala; te, u slučaju posrednog kreditiranja, na kraju razdoblja dodjele.

EIB u okviru ReM-a projekte ocjenjuje na temelju triju „stupova”:

- i. u 1. stupu ocjenjuju se očekivani doprinos EU-u i prioritetima partnerskih zemalja te prihvatljivost u skladu s ciljevima mandata EIB-a. To pomaže u razumijevanju logiku intervencija EIB-a s obzirom na očekivane *učinke* projekta;
- ii. u 2. stupu ocjenjuju se kvaliteta i solidnost operacije na temelju očekivanih *ostvarenja, ishoda i rezultata*;

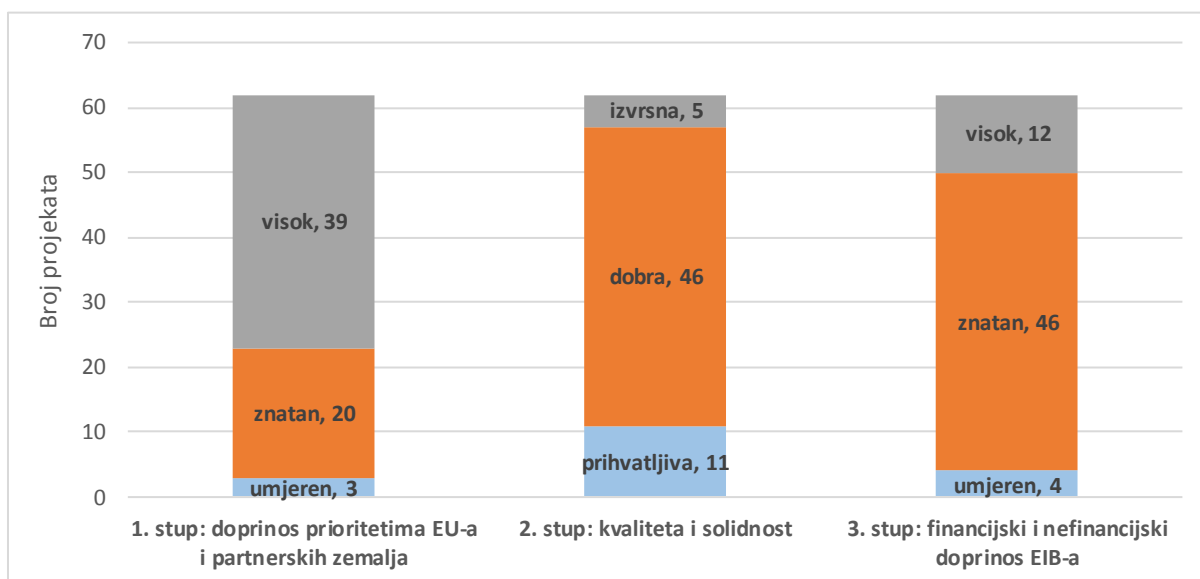
- iii. u 3. stupu ocjenjuju se očekivani financijski i nefinancijski doprinos (dodana vrijednost) koje EIB donosi u projekt, a koji se ne bi mogli ostvariti s pomoću drugih opcija dostupnih na tržištu. To pomaže u ocjenjivanju logike intervencije na razini EIB-ova *doprinosa* projektu.

U ovom se odjeljku izvješćuje o procjenama EIB-a dobivenima na temelju okvira ReM u pogledu 62 projekta za koje je prvi ugovor o financiranju potpisan 2018. u okviru mandata za vanjsko kreditiranje i EIB-ovih instrumenata na vlastiti rizik. Ukupni iznos financiranja koji je EIB odobrio za te projekte iznosi 7,2 milijarde EUR.

EIB je 2018. 59 od 62 nova projekta ocijenio barem ocjenom „znatan” u okviru 1. stupa, što znači da se smatra da su oni u skladu s ciljevima mandata za vanjsko kreditiranje i da se njima daje velik doprinos bilo nacionalnim razvojnim ciljevima bilo ciljevima EU-a te umjeren doprinos ciljevima onog drugog. EIB je 39 projekata ocijenio ocjenom „visok” zbog davanja visokog doprinosa i prioritetima EU-a i nacionalnim razvojnim ciljevima.

Ocjena u okviru 2. stupa temelji se uglavnom na solidnosti projekta te financijskoj i gospodarskoj održivosti. Pet novih projekata koji su odobreni 2018. EIB je u okviru 2. stupa ocijenio ocjenom „izvrstan”, a 46 projekata ocjenom „dobar”, pri čemu je prosječna ekonomska stopa povrata iznosila od 10 % do 15 % u slučaju infrastrukturnih projekata. EIB je 11 projekata ocijenio ocjenom „prihvatljiv”, često zbog okruženja visokog rizika ili nedostataka nositelja projekta.

Grafikon 3.: EIB-ove ocjene na temelju okvira ReM po stupovima za nove operacije odobrene 2018. u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje

U okviru 3. stupa EIB je svoj očekivani financijski i nefinancijski doprinos za 58 projekata ocijenio ocjenom „visok” ili „znatan”, ponajprije zbog trajanja razdoblja dospjeća financiranja, koje je premašivalo ono što je bilo dostupno na lokalnim tržištima.

Sazrijevanjem EIB-ova okvira za mjerenje rezultata postupno postaju dostupni i podaci o rezultatima koji su stvarno ostvareni u okviru nekih operacija za koje su očekivanja bila određena u okviru ReM-a nakon njegova uvođenja 2012. EIB je za 2018. izvijestio o stvarnim rezultatima za devet kreditnih linija – šest u Turskoj i po jednu u Gruziji, Libanonu i Ukrajini. Na temelju tih kreditnih linija partnerske banke odobrile su ukupno 5 740 kredita u vrijednosti od 1,52 milijarde EUR, od čega je

5 504 kredita odobreno MSP-ovima, a 232 poduzećima sa srednjom tržišnom kapitalizacijom. Tim kreditiranjem pomoglo se u očuvanju 235 000 radnih mjesta u poduzećima krajnjim korisnicima, od čega je približno 40 % bilo u poduzećima sa srednjom tržišnom kapitalizacijom. Prosječan rok dospijeca zajmova odobrenih krajnjim korisnicima (ponderiranih prema veličini zajma) bio je 4,4 godine. Prosječno poduzeće korisnik imalo je 41 zaposlenika.

3.4. AKTIVIRANJA JAMSTVA EU-a

EIB je 2018. aktivirao nova jamstva na temelju jamstva EU-a kao posljedicu dospjelih nepodmirenih iznosa za sirijske državne zajmove. EIB je od 2012. do 2018. aktivirao jamstva u ukupnom iznosu od 421,2 milijuna EUR, od čega se 55,6 milijuna EUR odnosi na 2018., dok je preostala glavnica za koju se potencijalno može aktivirati jamstvo potkraj 2018. iznosila 211,5 milijuna EUR¹⁹. Nastojanja oko naplate dospjelih nepodmirenih iznosa dosad nisu bila uspješna. EIB je pokrenuo daljnje postupke pred relevantnim sudovima da bi sačuvao pravo potraživanja na iznose koje duguje Sirija.

4. SURADNJA EIB-A S DRUGIM PARTNERIMA

4.1. SURADNJA S KOMISIJOM

Suradnja EIB-a i Komisije o pitanjima povezanim s mandatom za vanjsko kreditiranje odvija se u kontekstu šireg partnerstva između tih dviju institucija, uključujući Europski fond za strateška ulaganja (unutar EU-a) te instrumente EU-a za mješovito financiranje kojima se podupiru aktivnosti razvojnih financijskih institucija izvan EU-a te u okviru Europskog fonda za održivi razvoj (EFOR).

EIB se nastavio oslanjati na EU-ove mehanizme mješovitog financiranja, tj. koncesijsko financiranje iz proračunskih sredstava EU-a, kojima se podupire izrada i/ili provedba projekata koje financira EIB. EIB-u su 2018. za provedbu u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje u 24 slučaja odobrena nova bespovratna sredstva koja se u potpunosti ili djelomično financiraju iz proračuna EU-a, u ukupnom iznosu od 193 milijuna EUR. Od toga su 43 milijuna EUR dodijeljena za tehničku pomoć, 105 milijuna EUR dodijeljeno je za bespovratna sredstva za ulaganja, 40 milijuna EUR za rizični kapital i 5 milijuna EUR za subvencionirane kamatne stope.

EIB je i jedan od provedbenih partnera za novo jamstvo EU-a koje se pruža u okviru Europskog fonda za održivi razvoj (EFOR). Međutim, mandat za vanjsko kreditiranje i EFOR usmjereni su na prilično različite vrste proizvodâ, zajmoprimacâ i zemljopisnih područja. Primjerice, EFOR ne obuhvaća zapadni Balkan, a mandat za vanjsko kreditiranje ne obuhvaća velike dijelove Afrike. Osim toga, postupak odlučivanja o jamstvima EU-a koja se pružaju u okviru EFOR-a razlikuje se od sedmogodišnjeg jamstva koje se unaprijed daje EIB-u za mandat za vanjsko kreditiranje.

Komisija je u lipnju 2018. predložila izmjene odredbi o davanju proračunskih jamstava EU-a za ulaganja izvan EU-a u kontekstu Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju za razdoblje nakon 2020.²⁰ Pristup koji je predložen za razdoblje nakon 2020. temelji se na konceptu „otvorene strukture”, prema kojem bi EIB ostao važan partner za financiranje ulaganja kojima se podupire održivi razvoj izvan EU-a, ali bi se i niz drugih financijskih institucija mogao kvalificirati za

¹⁹ Iznosi su iskazani u protuvrijednosti u EUR prema stanju od 31. prosinca 2018. isključivo u indikativne svrhe. Neka aktivirana jamstva odnose se na iznose duga u drugim valutama.

²⁰ Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju, COM(2018) 460 final od 14. lipnja 2018.

jamstva EU-a²¹. U okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju predviđa se da će EU snažnije usmjeravati politike i popraviti koordinaciju s financijskim institucijama koje služe kao provedbeni partneri. Kad su Europski parlament i Vijeće počeli razmatrati prijedlog o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju, Komisija i EIB proveli su daljnje tehničke rasprave i pridonijeli određivanju mogućnosti za oblikovanje jamstava koja bi EU mogao davati EIB-u u razdoblju nakon 2020.

4.2. SURADNJA S EUROPSKIM OMBUDSMANOM

U Memorandumu o razumijevanju koji su 2008. potpisali EIB i Europski ombudsman utvrđeni su temelji za dvije faze mehanizma EIB-a za rješavanje pritužbi. Pritužbe se prvo rješavaju u okviru EIB-ova unutarnjeg mehanizma (EIB-CM), a onda ih eventualno razmatra ombudsman. EIB je u studenome 2018. ažurirao svoju politiku o mehanizmu za pritužbe²².

Tijekom 2018. ombudsman nije prijavio niti zaključio nijednu pritužbu na aktivnosti EIB-a u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje.

Kad je riječ o unutarnjoj fazi mehanizma EIB-a za rješavanje pritužbi, broj novih pritužbi povezanih s projektima i registriranih u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje povećao se s 14 iz 2017. na 19 u 2018. Od toga se 12 pritužbi odnosilo na pitanja povezana s okolišem i socijalna pitanja, pet na postupke nabave koje su proveli nositelji projekata, a dvije na EIB-ov postupak nabave (konzultantske usluge). Tijekom iste godine u okviru mehanizma EIB-CM zaključeno je 17 predmeta u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje: četiri u Bosni i Hercegovini, jedan u Egiptu, četiri u Gruziji, jedan u Jordanu, jedan u Maroku i šest u Srbiji. Ishodi tih pritužbi riješenih u okviru mehanizma EIB-CM bili su različiti: „navodi nisu utemeljeni” (11), „sporazumno rješenje” (1), „navodi su utemeljeni” (2) i „predložene su mogućnosti za poboljšanja” (3).

4.3. SURADNJA S MEĐUNARODNIM FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA

Suradnja EIB-a s drugim međunarodnim financijskim institucijama i institucijama za financiranje razvoja država članica EU-a odvija se u rasponu od dijaloga o institucijskim i tematskim pitanjima do sufinanciranja operacija i podjele odgovarajućeg tehničkog posla.

EIB-a i Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD) zajedno su u 2018. sufinancirali 13 projekata izvan EU-a, što je dosad najveći broj sufinanciranih predmeta u jednoj godini. S Grupom AFD (Francuska) sufinancirano je sedam projekata, a dva projekta s Grupom KfW (Njemačka). Nadalje, EIB je sufinancirao šest projekata s Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (IBRD), koja je dio Grupe Svjetske banke, uključujući projekt plinovoda TANAP i projekt održivog prijevoza u Bogoti. Potonji projekt i tri druga projekta uključivali i su sufinanciranje sredstvima Međuameričke banke za razvoj (IADB). Osim toga, 2018. je došlo do važnog zajedničkog ulaganja s Japanskom agencijom za međunarodnu suradnju (JICA) u tranši B u okviru projekta Bosporskog tunela u Turskoj.

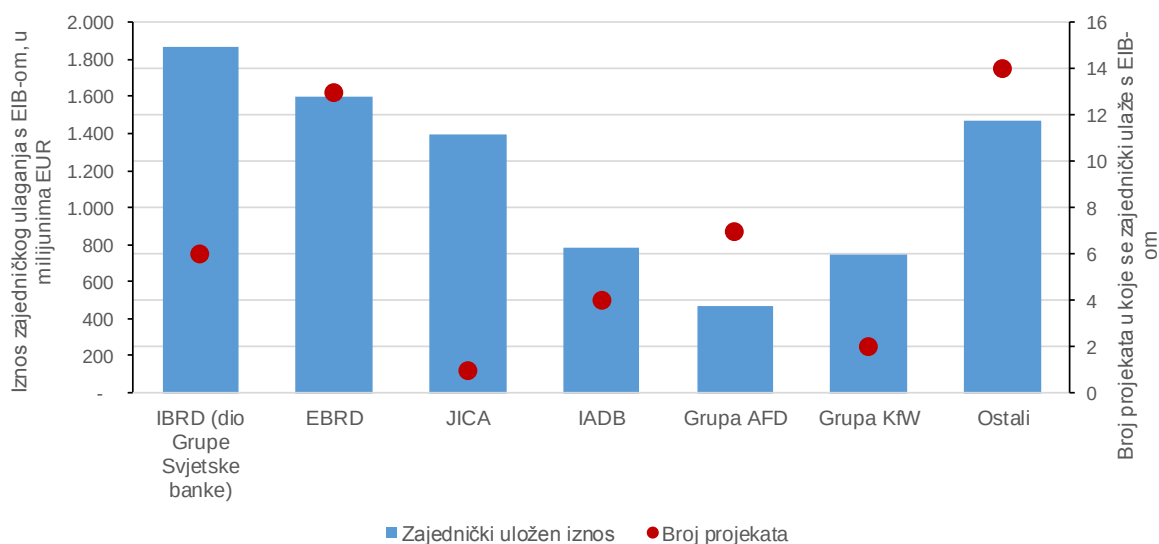
EIB, AFD i KfW nastavili su blisko surađivati u kontekstu Inicijative o uzajamnom povjerenju (MRI). Inicijativa o uzajamnom povjerenju pokrenuta je 2013., a njome se pojednostavnjuje i olakšava pružanje potpore korisnicima u pogledu sufinanciranja tako što se oni oslanjaju na jednog od triju partnera koji preuzima ulogu vodećeg financijera za određene zadaće povezane s projektom, npr. za

²¹ Vidjeti i Komunikaciju Komisije od 12. rujna 2018. „Prema učinkovitijoj financijskoj strukturi za ulaganja izvan Europske unije”, COM(2018) 644 final.

²² <http://www.eib.org/en/infocentre/publications/all/complaints-mechanism-policy.htm>

dijelove dubinskih analiza projekta ili nadzor nad nabavom. Tijela za upravljanje i odlučivanje partnerâ u okviru Inicijative o uzajamnom povjerenju upoznala su se s dokumentima koje je pripremila druga institucija, a koje ona upotrebljavaju za vlastite odluke. Općenito, prema stanju s kraja 2018., EIB je zajedno s Grupom AFD i/ili Grupom KfW sufinancirao 37 projekata u regijama obuhvaćenima mandatom za vanjsko kreditiranje za koje je potpisao ugovore na temelju tekućeg mandata za vanjsko kreditiranje (koji traje od sredine 2014.), a njih deset obuhvaćeno je Inicijativom o uzajamnom povjerenju.

Grafikon 4.: Sredstva međunarodnih financijskih institucija i razvojnih financijskih institucija kojima se sufinanciraju projekti s EIB-om koji su odobreni 2018.

Napomena: Iznosi koje će zajedno uložiti druge međunarodne financijske institucije i institucije za financiranje razvoja samo su indikativni, a temelje se na procjenama iz ranih faza izrade projekta.